

манастир Подмаине - храм Усијења Пресвете Богородице
са блајословом иџумана јеромонаха Рафаила

НЕДЕЉА ПРАШТАЊА

св. великомученик Теодор Тирон, ѿрей. Теодосије Буџарин,
св. Маријамна

Мш. 6:14-21, (зач. 17); Рим. 13:11-14:4 (зач. 112).

ѿрошојереј Георгије Миџрофанов ПРОПОВЕД У СИРОПУСНУ НЕДЕЉУ

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Јеванђеље Сиропусне недеље, које нас у суштини већ уводи у Велики Пост, на први поглед нам не саопштава нешто што се односи на великопосно време. Јер то, од чега почиње данашње Јеванђеље, у суштини, одзвања у нашим душама, одзвања у нашим срцима, практично свакога дана. Сви ми читамо „Оче Наш“ и молимо Господа да нам опрости наше грехове исто као што и ми опраштамо онима који су нас увредили, нашим ближњима, који нас понекад чак и не вређају, него нама тако изгледају њихове немоћи, њихова несавршенства.

Даље Јеванђеље фокусира нашу пажњу на оно значење, које нам није увек очигледно, док читамо молитву „Оче наш“ и уопште размишљамо о томе која је мера Божијег праштања наших грехова. Заиста, уколико се замислимо над самима собом и покушамо да схватимо, зашто се дешава да ми људима понекад опраштамо, а понекад не опраштамо, одједном

ћемо открити којико је наша душа контрадикторна и лукава, а ово је повезано управо са тим што, чак и уколико радимо нешто што нам се чини да нас изводи изван граница нашег сујетног живота, као што је опраштање нашим ближњим, ми то често обезвређујемо. Обезвређујемо управо тиме што праштање у ствари постаје чин који нас не уздиже до трансцедентног, већ насупрот, погружава нас у иманентно – у тај исти сујетни свет у коме живимо.

Каква се ту могу јавити искушења? Често, на пример, опраштамо људима само онда када они моле за опроштај. Такав услов, међутим, Господ није поставио, позивајући нас да опраштамо. Ми треба да смо спремни да опростимо, чак и људима који нас нису замолили за опроштај. Ми пре свега, људима опраштамо онда када нам се чини да нам они наносе увреду – баш нама, и не запитамо се да ли је највећи грех ових људи управо увреда коју су нам нанели, и можда се треба замислити над тим човеком и поку-

људи који у већој или мањој мери преживљавају оно што се дешава далеко од нас и што се дешава независно од нас и свакако да се пост може провести у праведном гневу, праведном смућењу по воду онога што се дешава. Ипак, бојим се да овај праведни гнев и праведно смућење нису она иста игра страсти, која нам смета да унутарње осетимо себе у Богу и са Богом.

То што се ових дана дешава пред нашим очима, и појединачно и у целости, још једном показује колико смо ми, људи, немоћни да ма шта променимо у свету. То се често дешава, јер свет лежи у греху и никакви заједнички напори ових или ових активиста неће учинити свет бољим, а често га чине још и горим. И ево, сада, док тугујемо, неко уопштено, а неко конкретно, због конкретних људи, који су у некој конкретној опасности, ми и треба да се присетимо, да смо се као хришћани у овој конкретној политичкој ситуацији суочили са својеврсном пројавом таквог сконцетрисаног несавршенства овог света, које ни свако од нас појединачно, ни сви ми заједно у нама доступном периоду живота у принципу нисмо у стању да преовладамо.

И шта нам је остало да чинимо? Да завапимо Богу. Да завапимо Богу, јер треба да најпре схватимо да ми нисмо у стању да својим силама изменимо ситуацију, као ни многи други. А изграђивати у самима себи илузију да се изнутра не саглашавамо са оним што се дешава, издижемо се над онима који није у праву,

премда смо и ми можда апсолутно у праву... Љубав треба да је делатна и конкретна, свако смућење неправдом треба да нас побуђује на конкретне, циљане акције.

Да се за нас Велики Пост не би претворио у још једно лутање по лавиринтима сопствене душе, у још једно кружење у пољу сопствених страсти, хајде да се замислимо над тиме. Страст је велико искушење за човека, али без страсти би живот у значајној мери изгубио своју пуноћу и засићеност и стога је време поста очишћење себе, не просто од страсти, већ управо од злих страсти. Али када се чистимо од злих страсти, ма какав карактер да оне носе: лични, емоционални, морални, друштвени, политички, црквени, домаћински – када се чистимо од злих страсти ми тада не почињамо да се осећамо лошије или површније. Напротив, осећамо се далеко дубље и пуније, али осећамо и нешто више: осећамо присуство Бога у овоме свету, Бога, Који нам даје снагу да преобразимо овај свет у конкретном, можда чак уском и невеликом, кругу наших ближњих.

И ево, не желећи да идемо испред и да кажемо оно што треба рећи у чину опраштања, свима бих хтео да пожелим да у овоме посту изграде такву атмосферу у своме животу, у животу својих породица, у животу наше заједнице, да би смо заједно могли себе да осетимо са Богом и у Богу.

Амин.

шати да му опростимо, помоливши се за њега, да му се опросте и греси, који немају директног утицаја на нас. И овде ми остајемо затворени сами у себе.

На крају крајева, често се једноставно наслађујемо осећањем да опраштамо несавршеним људима, још једном констатујући самима себи њихове немоћи и несавршенства. Какав је то омражен човек, помишљамо ми, али ЈА му опраштам. Опраштам му

биће, јер смо већином просто равнодушни и уопште не стремимо да опраштамо људима. Није нам уопште стало до њих: они нас не додирују, не дотичу нас се њихови карактери и поједине пројаве ових – нека живе како живе, а ми да решавамо своје проблеме.

Ево ђаволског парадокса. Пост, коме је циљ да човеку дарује да осети колико је немоћан, колико је несавршен без Бога, постаје време када ми, по своме бићу, ма-

његову мрскост, доживљавајући у том тренутку чудесну опијеност самима собом. Али верујем да свако може да се присети и таквих далеко од хришћански моралних, већ пре садомазохистичких психолошких стања, када опраштамо сопственом увредиоцу, да би га још више ранили, да би смо га понизили нашим опроштајем. Одмах се издићи над њиме у свом сјају сопствене великодушности.

Али најчешће овај сложени психолошки, нећу га назвати живот, већ психолошка имитација живота душе, не испуњава наше

нифестујемо сопствену величину, сопствену побожност, усвајајући у своме животу спољашње елементе поста. Није ствар једино у томе што ћемо нарочито јести посну храну пред онима који не посте. Ствар није чак ни у томе што ћемо јести посну храну онда када нико не види, учврћујући се пред самим собом у сопственој величини. Ствар је у томе што ћемо се, почињући пост, осећати као људи који су потпуно исправни, ако савршени људи, а самим тим ми обезвредњујемо саму суштину поста.

На крају крајева, ово бива још

једна представа у којој ми периодично учествујемо у свом животу, кроз ових седам недеља, која тешко да може да нас измени у суштини. Да, ова пријатна разноврсност у животу можда може побољшати неке ствари, чак и рад желудца у извесном степену, али наша душа не само да остаје на ономе што је била, већ се још више утврђује у сопственом осећању да ми чинимо оно што су људи дужни да испуне.

И ево, данашње Јеванђеље нас не призива само да не осуђујемо оне који не посте, не само да постимо тако да се од овог поста не бисмо надимали; оно нас призива још и на то да наш пост не би постао искушење за друге људе из нашег окружења. Ми, православни хришћани, често искушавамо наше ближње, а то нам нарочито успева у време Великог Поста.

Овде ми преживљавамо сложени скуп осећања. Са једне стране је оно о чему сам говорио . Осећање тога да смо ми исправни људи, који у време док други не посте, постимо сами; а с друге стране, у дубини душе утучени и раздражљиви због ограничења у храни, ми своју утученост и раздражљивост издајемо као ревност за Христа, упућујући гневне погледе, а понекад и смирено-гневне погледе (то је већ узвишенији степен православне побожности) на људе који нас окружују. И крећемо се по затвореном кругу, вођени сопственим страстима, ситним и гнусним по природи, које нас затварају у себе саме. На тај начин сабирамо трулежна блага земаљске славе, светске славе, премда је и та слава сићушна, али

нама тренутно и то бива довољан разлог да трујемо живот људима око нас и саме себе да поставимо у веома двосмислен положај.

А шта у ствари треба да кажемо самима себи? Шта треба да поставимо као императив Великог Поста, да се не изгубимо у тим спољашњим и унутрашњим прописима о опраштању смирењу и покајању? Свакако да би смо пре свега требали да се замислимо над тиме колико смо ми заиста духовни у животу. Овде се крије на око неразрешив парадокс. Ми смо слаби и немоћни и што дуже живимо тим више ово осећамо. Осећамо како је велика драгоценост пројава елементарне људске доброте, састрадања, саосећања. Призвани смо на ово и као да смо тога лишени, и наш живот због тога постаје тежак. Али управо у осећању своје немоћи, своје слабости, своје, осмелићу се да кажем, меланхолије и досаде, у свему томе не треба да се растворимо, већ тада када осећамо у животу реалност наступајуће катастрофе, да завапимо Богу. Да завапимо Богу да нам да снаге да се уздигнемо изнад себе самих и да учинимо нешто, Боже помози, не велико већ оно што је потребно да учинимо, али, на жалост, немамо снаге да то учинимо.

И ето, када је данашња недеља Праштања, за многе од нас помрачена актуелним догађајима, који су прилично узнемирујући и у многоме још нејасни, јер су реално за хришћане површна и глупа сва политичка објашњења онога што нам се дешава – ето над чиме би требало да се замислимо. Засигурно и овде међу нама има